

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci

Tomáš Kratochvíl: Fenomén armády starověkého Říma v moderních médiích

Práce Tomáše Kratochvíla se týká jednoho z mnoha aspektů „druhého života antiky“ - „druhého života“ římské armády v moderní masové kultuře. Ačkoliv je „druhý život antiky“ tak hojně využívaným badatelským tématem a ačkoliv jsou limity, dané bakalářskou úrovní práce, zdánlivě tak úzké (u bakalářského studenta širokého humanitního oboru, nespécializovaného na antickou problematiku, se nepředpokládá ani práce s originálními texty latinských a řeckých pramenů, ani odborná znalost klasické archeologie) – Tomáši Kratochvílovi se podařilo nalézt specifickou tematickou niku, ve které mohl popsat jeden z fenoménů dosud (relativně) opomíjených a kterou mohl zpracovat na adekvátní úrovni, tj. s možností pracovat s texty českými a anglickými a současně se schopností využívat metod na pomezí sociologie (dotazníky) a teorie médií (rozbory audiovizuálních děl). Budiž podotknuto i to, že tuto niku našel sám a přišel za (budoucím) vedoucím práce s již zformulovaným nápadem i s několika možnými cestami jeho realizace.

V čem tedy spočívá specifická Kratochvílovy práce: Rozhodl se zkoumat „druhý život“ římské armády ve dvou podobách – v českých skupinách historického šermu a v audiovizuálních dílech masové kultury (filmy, televizní seriály, počítačové hry). Vědomě přitom deklaroval, že u analýzy audiovizuálních děl nepůjde o zkoumání jejich estetické stránky, ba ani o vztah dějů a charakterů postav k historickým událostem, nýbrž výhradně o způsob, jakým je zobrazována „technická“ stránka římské armády, konkrétně její výzbroj a bojová technika. Rozumně se tak vyhnul příliš široké problematice, kterou by nemohl zvládnout.

Informace, zjištěné analýzou českých skupin historického šermu a vybraných audiovizuálních děl, pak Tomáš Kratochvíl porovnává s historickými údaji, které skýtají jak prameny z římské doby, tak jejich novodobá shrnutí v odborné či populárně-naučné literatuře (viz jeho seznam použité literatury, kterému snad lze vytknout, že antické prameny a novodobé práce nejsou odděleny). Klíčovými texty, o které se opírá, jsou antičtí „armádopisci“ Frontinus a Rhenanus. Cum grano salis bylo by lze říci, že Tomáš Kratochvíl je lector unius libri, tedy svazku Antické válečné umění v řadě Antická knihovna, v němž jsou tato díla uvedena do češtiny. Zná však a umí užívat rovněž další prameny (Flavius Josephus, Caesar atd.). Vytknout by bylo možné leda to, že pojednání o těchto pramenech položil v práci až ve třetí kapitole, když by bylo asi lépe vložit toto pojednání do úvodu práce. Základní poznání, k němuž Tomáš Kratochvíl dochází, je konstatování, že jak ve skupinách historického šermu, tak v audiovizuálních dílech masové kultury, dochází postupně k procesu „zrealističtění“. To jest – repliky zbraní i zbroje, bojové situace individuální i hromadné, jsou stále přesněji reprodukovány vzhledem k historickému bádání o jejich reálných historických prototypch. V závěru práce autor nabízí několik pracovních hypotéz, proč dochází k těmto „závodům v realističnosti“, a otevírá tak cestu dalšímu případnému bádání na tomto poli.

Mezi dvěma typy materiálu, s nímž Tomáš Kratochvíl pracuje, jest ovšem jistý rozdíl. Pokud jde o české skupiny historického šermu, orientované na nápodobu antiky – jde zřejmě o první zpracování tohoto tématu, této specifické a širší veřejnosti prakticky neznámé „subkultury“. Z práce vyplývá, že autor popsal a analyzoval všechny skupiny takto orientované a provedl tak základní popis materiálu. Bylo by snad ještě možno želeť, že

nezkoumal ještě o něco hlouběji – pokud se v odpovědích jeho respondentů opakovaně objevují odkazy k postavě mýtizovaného „otce zakladatele“, zvaného Gambrinus, stálo by snad za to dozvědět se více o tomto muži, o jeho názorovém a odborném zázemí či o jeho „druhém životě“ v ústní tradici členů historických skupin. I to však může být podnětem pro případnou další práci na tématu.

Pokud však jde o audiovizuální díla – tu nejde a nemůže jít o vyčerpávající popis materiálu, nýbrž pouze o několik děl, zvolených tak, aby reprezentovala jednak různé epochy tvorby (od padesátých let do počátku 21. století), jednak různé žánry (film, televizní seriál, počítačová hra). Kratochvílův výbor lze pokládat za reprezentativní, avšak současně by ho bylo možné obměňovat či rozšiřovat o další díla ze stejných období a/nebo stejných žánrů, a zpřesňovat tím výsledný obraz vývoje zkoumané problematiky. Takto lze výsledek práce pokládat za uspokojivé a průkazné nastínění základních trendů vývoje – avšak pro případnou další práci na tomto poli, natož pro odbornou publikaci, by bylo zapotřebí vzít v potaz větší množství děl.

Tyto dílčí výtky a úvahy by však neměly zastírat základní skutečnost, že se jedná o práci originální, samostatně zpracovanou, popisující dosud málo zkoumaný aspekt „druhého života“ antiky a rozšiřující dosavadní poznatky o tomto tématu.

Navrhuji hodnocení „výborně“.

Doc. Mgr. Martin C. Putna, Dr.